

שני ימים טובים של גליות
דוד ישראל ווייס

תלמוד בבלי מסכת ביצה דף ד עמוד א

אתמר, שבת ויום טוב, רב אמר: נולדה בזה אסורה בזה, ורבי יוחנן אמר: נולדה בזה מותרת בזה. נימא קסבר רב קדושה אחת היא? והאמר רב: הלכה כארבעה זקנים, ואליבא דרבי אליעזר, דאמר: שתי קדושות הן! - אלא הכא בהכנה דרבה קמפלגי, רב אית ליה הכנה דרבה, ורבי יוחנן לית ליה הכנה דרבה. כתנאי, נולדה בשבת - תאכל ביום טוב, ביום טוב - תאכל בשבת. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: עדיין היא מחלוקת; שבית שמאי אומרים: תאכל, ובית הלל אומרים: לא תאכל.

רש"י מסכת ביצה דף ד עמוד א

שבת ויום טוב - הסמוכין, והוא הדין ליום טוב ושבת!¹
קדושה אחת היא - הרי הן כיום אחד ארוך.
ארבעה זקנים אליבא דר' אליעזר - בערובין בפרק בכל מערבין (לח, ב).
דאמר שתי קדושות הן - ומערב ליום ראשון למזרח ולשני למערב.
הכנה דרבה - דאמר: הכנה בידי שמים מתסרא מיום טוב לשבת. דסעודת שבת בעיא הזמנה מיום חול מגזרת הכתוב.
עדיין היא מחלוקת - בית שמאי ובית הלל בזה, כשם שנחלקו לבו ביום.

תוספות מסכת ביצה דף ד עמוד א

אלא בהכנה דרבה קמפלגי - ותימה דהא אמרינן כל היכא דמתילדא האידינא מאתמול גמרה לה ואם כן כשחל יום טוב לאחר השבת והביצה נולדה בשבת היא נגמרת ביום שהוא חול ואם כן מאי הכנה איכא וי"ל דמכל מקום כשנולדה בשבת הרי זו הכנה דגם בשעת לידה שייך הכנה ועוד יש לומר דכיון דאם נולדה ביו"ט הרי זו אסורה אם נאמר כשנולדה בשבת הרי היא מותרת **בשביל אותה לידה דשבת** אם כן הוי שבת מכין ליום טוב.

תלמוד בבלי מסכת ביצה דף ד עמוד ב

אתמר, שני ימים טובים של גליות, רב אמר: נולדה בזה מותרת בזה, ורב אסי אמר: נולדה בזה אסורה בזה. לימא קא סבר רב אסי קדושה אחת היא? והא רב אסי מבדיל מיומא טבא לחבריה! - רב אסי ספוקי מספקא ליה, ועביד הכא לחומרא והכא לחומרא. אמר רבי זירא: כותיה דרב אסי מסתברא, דהאידינא ידעינן בקביעא דירחא וקא עבדינן תרי יומי. אמר אביי: כותיה דרב מסתברא. דתנן: בראשונה היו משיאין משואות, משקלקלו הכותים התקיננו שיהו שלוחין יוצאין. ואילו בטלו כותים עבדינן חד יומא, והיכא דמטו שלוחין עבדינן חד יומא. - והשתא דידעינן בקביעא דירחא מאי טעמא עבדינן תרי יומי? - משום דשלחו מתם: הזהרו במנהג אבותיכם בידיכם, זמנין דגזרו שמדא ואתי לאקלקולי.²

רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק ה

הלכה ג

ומאימתי התחילו כל ישראל לחשב בחשבון זה, מסוף חכמי תלמוד בעת שחרבה ארץ ישראל ולא נשאר שם בית דין קבוע, אבל בימי חכמי משנה וכן בימי חכמי תלמוד עד ימי אביי ורבא על קביעת ארץ ישראל היו סומכין.

¹ i.e. 'or vice-versa'

² See:

רש"י מסכת ביצה דף ד עמוד ב

של גליות - שאין עושין אותו אלא בני גליות הרחוקים מבית דין, ואין השלוחין יכולין להגיע אצלם מראש חדש עד יום טוב, להודיעם באיזה יום נקבע החודש, אם ביום שלשים אם ביום שלשים ואחד, ועושין שני ימים יום טוב מספק, ומדאורייתא ביום הראשון שבתון וביום השביעי שבתון, ותו לא.
מותרת בזה - דחד מינייהו חול הוא, וממה נפשך שריא.
אסורה בזה - כדמפרש ואזיל.

שני ימים טובים של גליות דוד ישראל ווייס

הלכה ה

בזמן הזה שאין שם סנהדרין ובית דין של ארץ ישראל קובעין על חשבון זה, היה מן הדין שיהיו בכל המקומות עושין יום טוב אחד בלבד אפילו המקומות הרחוקות שבחוצה לארץ כמו בני ארץ ישראל, שהכל על חשבון אחד סומכין וקובעין, אבל תקנת חכמים היא שיזהרו במנהג אבותיהם שבידיהם.

הלכה ו

לפיכך כל מקום שלא היו שלוחי תשרי מגיעין אליו כשהיו השלוחין יוצאין, יעשו שני ימים ואפילו בזמן הזה כמו שהיו עושין בזמן שבני ארץ ישראל קובעין על הראייה, ובני ארץ ישראל בזמן הזה עושין יום אחד כמנהגן שמעולם לא עשו שני ימים, נמצא יום טוב שני שאנו עושין בגליות בזמן הזה מדברי סופרים³ שתקנו דבר זה.

סתירה בדברי הרמב"ם?

רמב"ם הלכות יום טוב פרק א

הלכה כא

זה שאנו עושין בחוצה לארץ כל יום טוב מאלו שני ימים מנהג הוא, ויום טוב שני מדברי סופרים הוא ומדברים שנתחדשו בגלות, ואין עושין בני ארץ ישראל שני ימים טובים אלא בראש השנה בלבד, ובהלכות קידוש החדש מספר זה נבאר עיקר מנהג זה ומאי זה טעם עושין ראש השנה שני ימים בכל מקום.

הלכה כב

יום טוב שני אע"פ שהוא מדברי סופרים כל דבר שאסור בראשון אסור בשני, וכל המחלל יום טוב שני ואפילו של ראש השנה בין בדבר שהוא משום שבות בין במלאכה בין שיצא חוץ לתחום מכין אותו מכת מרדות או מנדין אותו אם לא יהיה מן התלמידים, וכשם שהראשון אסור בהספד ותענית וחייב בשמחה כך השני ואין ביניהן הפרש אלא לענין המת בלבד.

הלכה כג

כיצד המת ביום טוב ראשון יתעסקו בקבורתו הגוים וביום טוב שני יתעסקו ע בו ישראל, ועושין לו כל צרכיו כגון עשיית המטה ותפירת התכריכין וקציצת הבשמים וכל כיוצא בזה, שיום טוב שני לגבי המת כחול הוא חשוב ואפילו בשני ימים טובים של ראש השנה.

³ See:

תקנת חכמים היא שיזהרו במנהג אבותיהם שבידיהם

רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק ג הלכה יא

כל מקום שהיו השלוחין מגיעין היו עושין את המועדות יום טוב אחד ככתוב בתורה, ומקומות הרחוקים שאין השלוחים מגיעין אליהם היו עושין שני ימים מפני הספק לפי שאינם יודעים יום שקבעו בו בית דין ראש חדש איזה יום הוא.

רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק ה

הלכה ה- בזמן הזה שאין שם סנהדרין ובית דין של ארץ ישראל קובעין על חשבון זה, היה מן הדין שיהיו בכל המקומות עושין יום טוב אחד בלבד אפילו המקומות הרחוקות שבחוצה לארץ כמו בני ארץ ישראל, שהכל על חשבון אחד סומכין וקובעין, אבל תקנת חכמים היא שיזהרו במנהג אבותיהם שבידיהם.

הלכה ו- לפיכך כל מקום שלא היו שלוחי תשרי מגיעין אליו כשהיו השלוחין יוצאין, יעשו שני ימים ואפילו בזמן הזה כמו שהיו עושין בזמן שבני ארץ ישראל קובעין על הראייה, ובני ארץ ישראל בזמן הזה עושין יום אחד כמנהגן שמעולם לא עשו שני ימים, נמצא יום טוב שני שאנו עושין בגליות בזמן הזה מדברי סופרים שתקנו דבר זה.

רמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק ו הלכה יד

.... על עשרים וארבעה דברים מנדין את האדם בין איש בין אשה ואלו הן.... (ה) המזלזל בדבר אחד מדברי סופרים ואין צריך לומר בדברי תורה.... (א) המחלל יום טוב שני של גליות אע"פ שהוא מנהג....

לחם משנה הלכות תלמוד תורה פרק ו הלכה יד

(א) המחלל יו"ט שני של גליות וכו'. לכאורה היה נראה דהיינו מזלזל בדבר אחד מדברי סופרים וא"כ הרי מנאו למעלה ולכך כתב אע"פ שהוא מנהג כלומר הדבר הזה פחות הוא מדברי סופרים שזה מהלכות יו"ט שני אע"פ שהוא מד"ס משמע הוא משום מנהג בלבד. וכי תימא הרי כתב רבינו בפ"ק שהוא מד"ס יש לומר דנהי דהוי מד"ס עיקר הדבר משום מנהג וכמו שאמרו בפ"ק דיו"ט הזהרו במנהג אבותיכם בידכם וכו' ומשום המנהג אמרו חכמים שיעשו אותו:

הלכה כד

שני ימים טובים אלו של גליות שתי קדושות הן ואינן כיום אחד לפיכך דבר שהיה מוקצה ביום טוב ראשון או שנולד בראשון אם הכין אותו לשני הרי זה מותר. כיצד ביצה שנולדה בראשון תאכל בשני, חיה ועוף שניצודו בראשון יאכלו בשני, דבר המחובר לקרקע שנעקר בראשון יאכל בשני, וכן מותר לכוול את העין ביום טוב שני ואע"פ שאין שם חולי. במה דברים אמורים בשני ימים טובים של גליות אבל שני ימים טובים של ראש השנה קדושה אחת הן וכיום אחד הן חשובים לכל אלו הדברים אלא לענין המת בלבד, אבל ביצה שנולדה בראשון של ראש השנה אסורה בשני וכן כל כיוצא בזה. שבת הסמוכה ליום טוב ונולדה ביצה באחד מהן אסורה בשני וכן כל כיוצא בביצה ואפילו נולדה ביום טוב שני לא תאכל בשבת הסמוכה לו.

רמב"ם הלכות יום טוב פרק ו

הלכה יא

שני ימים טובים שחלו להיות בחמישי וערב שבת עושה עירובי תבשילין מיום רביעי שהוא ערב יום טוב, שכח ולא הניח מניחו בראשון ומתנה, כיצד מניח עירובי תבשילין ביום חמישי ואומר אם היום יום טוב ולמחר חול למחר אבשל ואופה לשבת ואיני צריך כלום ואם היום חול ולמחר יום טוב בעירוב זה יותר לי לאפות ולבשל למחר מיום טוב לשבת.

הלכה יב

כיוצא בו היו לפניו שתי כלכלות של טבל ביום טוב ראשון אומר אם היום חול תהיה זו תרומה על זו ואם היום קדש אין בדברי כלום, וקורא עליה שם ומניחה, ולמחר בשני חוזר ואומר אם היום קדש אין בדברי כלום ואם היום חול תהיה זו תרומה על זו וקורא עליה שם ומניחה כדרך שקרא עליה בראשון, ומניח את זו שקרא עליה שם תרומה ואוכל את השנייה⁴.

הלכה יג

במה דברים אמורים בשני ימים טובים של גליות אבל בשני ימים טובים של ראש השנה אם שכח ולא הניח ביום רביעי שוב אינו מניח אלא סומך על אחרים אם עירבו עליו או מקנה קמחו למי שעירב או יהיה אסור לאפות ולבשל לשבת, וכן אם שכח ולא הפריש תרומה מיום רביעי שוב אינו מפריש עד מוצאי שבת.

הלכה יד

כל הדברים האלו שאמרנו היו בזמן שהיו בית דין של ארץ ישראל מקדשין על פי הראיה והיו בני הגליות עושין שני ימים כדי להסתלק מן הספק לפי שלא היו יודעין יום שקדשו בו בני ארץ ישראל, אבל היום שבני ארץ ישראל סומכין על החשבון ומקדשין עליו אין יום טוב שני להסתלק מן הספק אלא מנהג בלבד.

הלכה טו

ולפיכך אני אומר שאין מערב אדם ומתנה בזמן הזה לא עירובי תבשילין ולא עירובי חצרות ולא שתופי מבואות ואינו מעשר הטבל על תנאי אלא הכל מערב יום טוב בלבד

השגת הראב"ד - ולפיכך אני אומר שאין מערב אדם ומתנה בזמן הזה. א"א אע"פ שיש בדבריו כעין טעם לא ראינו הגאונים הראשונים שחלקו בדבר זה וכל שכן הוא שהרי השני עתה חול גמור הוא שהרי אדר ואייר ואלול חסרים הם ואינן אלא יום אחד ראשי חודשים הסמוכין להם.....

⁴ See:

מגיד משנה הלכות יום טוב פרק ו

[יב] כיוצא בו היו לפניו וכו'. בעירובין פ' בכל מערבין (דף ל"ט): ברייתא היו לפניו שתי כלכלות של טבל ואמר אם היום חול תהא זו תרומה על זו אם היום קדש אין בדברי כלום וקורא עליה שם ומניחה למחר הוא אומר אם היום חול תהא זו תרומה על זו אם היום קדש אין בדברי כלום וקורא עליה שם ואוכלה ומסקנא דכן הלכה בשני ימים טובים של גליות אבל לא בשני ימים טובים של ר"ה וכן כתוב בהלכות. וכן גבי עירובי תבשילין מפורש פ"ק דיו"ט (דף ו') דאינו מתנה אלא בשני ימים טובים של גליות אבל לא בשני ימים טובים של ר"ה וזה מוסכם. וכתב בעל העטור שאף אם עירבו ביום ד' אינו יכול לאפות ביום ה' לשבת דשבת קרובה התירו ע"י עירוב שבת רחוקה לא התירו:

שני ימים טובים של גליות
דוד ישראל ווייס

חילוק בין דין ביצה לדין התנאה?

לחם משנה הלכות יום טוב פרק ו הלכה יד

כל הדברים האלה שאמרנו וכו'. יש בכאן מקום שאלה דבפ"ק דביצה (דף ד') גבי שבת ויו"ט הסמוכים זה לזה רב אמר נולדה בזה אסורה בזה אמרו שם בגמ' דקסבר רב שתי קדושות הן ומ"מ מתסר משום הכנה דרבה ופסק רבינו ז"ל הלכה כרב בסוף פרק ב' וכהכנה דרבה פוסק ג"כ בראש הפרק א"כ כפי סברתו של רבינו כאן דל"ל בשני שהוא ספק חול דידעינן ודאי שהוא חול ומ"מ חכמים גזרו מדרך הודאי ועשאוהו קדש א"כ בשני ימים טובים של גליות עתה בזמן הזה הם שתי קדושות דהרי אין לומר כאן שהוא ספק דחכמים עשאוהו קדש למה לא יהא אסור ביצה שנולדה בראשון ביום ב' כמו שבת ויו"ט שאע"פ שהם שתי קדושות מ"מ אסור משום הכנה דרבה הכא נמי נימא הכי וזה לא משמע מדברי רבינו ז"ל שהוא לא חלק מזמן הקדום לזמן הזה אלא לענין הדברים שהזכיר אבל לא לענין ביצה. ולכאורה נראה דלענין ביצה נמי יש לחלק דאין להתירו ביו"ט שני ממה נפשך אם הראשון קדש וכו' כמ"ש רש"י ז"ל בפ' אין צדין דהא ידעינן ודאי דהשני הוא חול ומ"מ עשאוהו קדש⁵.....

יש לחלק בין דבר שנותר ממילא לדבר שצריך תנאי?

לחם משנה הלכות יום טוב פרק ו הלכה יד

..... וי"ל דבשלמא התם בענין הביצה אינו מתנה כלל אלא ממילא כיון דהשני הוא חול הוא מותר אבל הכא שעל כל פנים צריך להתנות כמו שהיו עושים מקודם כשהיה להם ספק שהיו מתנים וע"כ צריך לעשות עתה כל מה שהיו עושים בראשונה כשהיה להם ספק משום הזהירו במנהג אבותיכם א"כ כשהיה מתנה ואמר 'אם היום קדש ואתמול חול' או 'אם היום חול ולמחר קדש' התנאי שמוציא מפיו הוא דבר שקר דהרי ודאי היום חול וכי תימא יעשה הדבר בלא תנאי זה אי אפשר דצריך לעשות כמו שהיו עושים בראשונה כמו שפירשתי⁶:

שו"ת הרשב"א חלק ד סימן רסג

ומה ששאלת: מה שכתב הרמב"ם ז"ל: בזמן הזה שאנו עושין ב' ימים טובים של גליות, לא יניח אדם מי"ט ב' לחבריו, ומתנה. לא נראו לנו דברי הרב ז"ל בזה, כלל. מ"מ אפשר לפי דבריו, שביצה מותרת⁷. שלא אמר כן הרב ז"ל, אלא במתנה, דאנן כיון דידעינן בקיבועא דירחא, אין לנו להתנות בהן. מ"מ ביצה, כדקיימא קיימא, דלא חמירא לדידן דידעינן בקיבועא דירחא, ממאן דלא ידע

⁵ For the משנה – this is part of the question NOT an answer – see ahead.

⁶ See, apparently similarly:

מגיד משנה הלכות יום טוב פרק ו

[יד] כל הדברים וכו'. ולפיכך אני אומר שאין מערב אדם ומתנה וכו'. סברת רבינו ז"ל בזה נראית נכונה מאד לפי שדבר ברור הוא שהיום יום חמישי ידוע לנו שהוא יו"ט בברור ושיום ששי הוא חול אלא שאנו עושין אותו יו"ט ואם כן היאך יערב ביו"ט והאיך יתנה ויאמר אם היום חול והוא יודע אי זה מהן חול ואי זה מהן קדש ולא בשביל ספק אנו עושין היום שני יו"ט. ובהשגות כתוב א"א אע"פ שיש בדבריו כעין טעם וכו' והיום תהיה זו תרומה על זו כ"ש שיכול לומר שהמעשה אינו נגמר אלא בשני ודבורו בראשון לא יעשה כלום עכ"ל. והוא הדין לדבריו בהנחת עירוב שכל שכן שיכול לומר אם היום יו"ט ולמחר חול נמ"מ אין זה מספיק שהרי התנאי כולל שני ימים המסופקים ובזמן הזה אין כאן ספק והיאך יאמר בתרומה 'אם אתמול קדש והיום חול תהיה תרומה' והלא ידוע שכן הוא כדבריו שהיום חול וחכמים מדרך הודאי עשאוהו קדש וגזרו בו שלא לתרום ונמצא מפקיע גזרתם בימים שגזרו מדרך הודאי וכן הדין בעירוב שכשהוא מתנה ביום חמישי אם היום קדש ולמחר חול אינו צריך עירוב ידוע שכן הוא כדבריו ואין עירובו כלום ונמצא אופה ביו"ט שני של דבריהם לצורך שבת בלא עירוב אלא ודאי סברת רבינו ראויה אליו ונמוקו עמו כנ"ל:

⁷ See also:

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת ביצה פרק א:א

..... וממה שאתה צריך לדעת שבזמנינו שאנו עושין יום טוב שני ימים ביצה שנולדה בראשון תאכל בשני, חוץ משני ימים טובים של ראש השנה מפני שעשאוהו קדושה אחת והרי הן כיום אחד, וכן שבת ויום טוב נולדה בזה אסורה בזה.....

שני ימים טובים של גליות דוד ישראל ווייס

אין לחלק בין דבר שניתר ממילא לדבר שצריך תנאי?

שיטה מקובצת מסכת ביצה דף ו עמוד א

כתב הריטב"א ז"ל וכתב הרמב"ם כי בזמן דידעינן בקיבועא דירחא אין מערבין ערובי תבשילין אפילו בתנאי ואפילו בשני ימים טובים של גליות. עד כאן. ונראה לי פירוש לפירושו דלא נאמרו דברים הללו אלא לדידהו דלא ידעי בקיבועא דירחא והווי עבדי שני ימים על הספק אבל אנן כיון דידעינן בקיבועא דירחא וידעינן דיום ראשון קודש והשני חול ואפילו הכי עבדינן תרי יומי כמנהג אבותינו דין קדושה אחת יש להם ולא מהני בהו תנאה. ועדיין צריך לי עיון. ומכל מקום דברי הרמב"ם אינם עולין יפה דהא רבא דאמרה לקמן בפרק יום טוב בטר דידעי בקיבועא דירחא הוה ואדרבה מדינא לא הוה צריכנא לעירוב כיון דהוה חול אלא משום מנהגא וכיון דלדידהו מהני תנאה לדידן נמי סגי לן בתנאי וכן עיקר. אבל הרב ר' משה מקוצי כתב כדברי הרמב"ם ז"ל:

ספר החינוך מצוה שא

...ומן הטעם הזה שאמרנו שהדבר הוא תקנת חכמים לא ספק, אמרו מן המפרשים שלא נאמר עכשיו בשני ימים טובים של גלויות נולדה בזה מותרת בזה כמו שבא בגמרא [ביצה ד' ע"ב], דבזמן שהיה הדבר ספק היו אומרין כן, אבל עכשיו מכיון שמתקנת חכמים הוא ולא מתורת ספק כלל, לא נאמר כן אלא דינם כקדושה אחת. ומהם שאמרו דמחמת הספק הראשון תיקנום חכמים זכרונם לברכה, ולא נחמיר בהם יותר מבראשונה. ועוד, דכי אתמר בגמרא [שם] נולדה בזה מותרת בזה, כבר היה בטל הקיבוע על פי הראייה לפי הדומה, וכן נהגנו היום....

מנחת חינוך מצוה ש"א אות א

שלא לעשות מלאכה ביום שביעי של פסח:

..... והנה הרב המחבר כתב כאן, ומן הטעם הזה שאמרנו וכו' שלא נאמר עכשיו וכו' דבזמן שהיה הדבר ספק וכו' עכשיו מכיון שמתקנת חכמים וכו' ומהם שאמרו וכו' ולא נחמיר בהם יותר וכו', ועוד דכי אתמר בגמרא נולדה בזה מותרת בזה כבר היה בטל הקיבוע וכו'. והנה הרב המחבר אשר דברי הר"מ חביבים עליו לא הביא דבריו, דנראה דסובר כשיטה הראשונה... א"כ הסברא שהביא הרב המחבר הוא סברת הר"מ ולמה לא הביא זה בשמו? אך באמת הר"מ לא כתב דין זה בביצה שנולדה בראשון בפ"א מיום טוב, רק כאן דצריך להתנות אם היום קודש ומחר חול, וביום שני אם היום קודש ואתמול חול, ובאמת אין ספק כלל, וביום החמישי שמתנה למחר חול אין ספק כלל לא שייך התנאי עי"ש במגיד משנה. ולחם משנה כאן פ"ו הי"ד כתב בפירוש דדוקא באלו ענינים שצריך תנאי סובר הר"מ דלא מהני האידינא, אבל ביצה שנולדה בזה מודה הר"מ כי לא חילק כלל רק כאן, על כן לא הביא הרב המחבר זה בשם הר"מ אך בשם המפרשים, ואם כי כעת לא מצאתי בשום אחד מהראשונים שיאמרו כן גבי ביצה, מ"מ דברי הרב המחבר נאמנו מאד דודאי ראה או שמע דקצת ראשונים סוברים כן...

מרכבת המשנה (אלפנדרי) הלכות יום טוב פרק ו הלכה יד

כל הדברים האלו שאמרנו היו בזמן שהיו בי"ד של ארץ ישראל וכו'... ועיין בספר פר"ח סי' תצ"ה שכתב שאין לחלק בין דבר שניתר ממילא לדבר שצריך תנאי ומ"ש רבינו לעיל היינו מדינא דגמרא לזמן שהיו עושין מספק עי"ש..

פר"ח סי' תצ"ה

ומ"ש מותר להכין כו' במ"כ א

יום א' הוי יום טוב יום ב' הוי חול וא"כ הכנה ואיו יום ב' הוי יום טוב שפיר קמכין מחול ליום טוב וכ"כ הרמב"ם נספ' ב' ומיהו אפשר שכתב כן הרב ז"ל לדינא דגמרא ולזמן שהיו עושין ימים מספק אבל בזמן הזה דלא עבדינן ב' ימים אלא עושין דשלחו יתום הוהו צמחה אבותיכם בידכם ומחמת זה כתב נפ"ו ואכתבו לקמן נס"ד נסיעת חק"ז סכ"ב שאין אדם מערב ומהנה בזמן הזה וכן אינו מעשר טבל על תנאי וביאר המ"ש שכוין שחכמים מליך אדאיו עשאוהו קדש נמצא מפקיע גורחם בידים וכיון דיום טוב ב' ודאיו קדש מדרכנן הו"ל מכין מיום טוב לתצ"ה ואעפ"י שיש לדחות דלא קאמר דב' ז"ל חילוק זה אלא לענין תנאי דכיון דצריך לתנאי היכי מצי למתנה אף היום ואם היום כיון שהדבר ידוע שכן הוה שום שני הוא חול אלא

שני ימים טובים של גליות
דוד ישראל ווייס

שחמתי עשאוהו קדש אבל במידי דממילא ניתר מחמת ספק אה"ג דמהני
טענת ספק יום טוב ליחא דזיל נתר טעמא והרי יום טוב שני הוא ודאי
קדש מדרבנן לדעת הרב ז"ל ואין לסלק אס מחנה או לא מחנה וכן יש
לדקדק מדברי הר"ן שכתב שהרא"ש לזכיל החיר ספק מוכן ביום טוב
וכתב עליו דפיה הורה משום דהו"ל ס"ס דכיון דאנן לא עבדינן יום טוב
שני לא משום מנהג אפיהין לא מחמתרי ביה טפי מנייהו וכי היכי דלדידהו
ספק לדין נמי דינו כספק ע"כ ואין ספק שנדברים אלו כיון לדחו' סבר'
הרמב"ם דמשוי ליה השת' בומן הוה יום טוב ודאי ולא ספק וכן נפ"ב
דנייה בטענה זו עמיה דחה דברי הרמב"ם מכלל דס"ל לדעת הרב ז"ל
לא מהני ס"ס להחיר מוכן אע"ג דהויא מחילא ולא צעי תנאי ומיהו לא ה"ל
כותיה דהרמב"ם כמו שיתבאר לקמן בסס"י תקכ"ז צ"ד:

האם שייך דין "הכנה דרבה" לגבי שני ימים טובים של גלויות?

מרכבת המשנה (העלמא) הלכות יום טוב פרק ו הלכה יד

כל הדברים וכו'. עיין בלח"מ ולענ"ד דלק"מ דהכנה דרבה דאסמכוה אקרא 'והכינו את אשר יביאו' - חול מכין
לשבת ואין יו"ט מכין לשבת ושבת ליו"ט. לא שייך כלל לאסמוכי אקרא דאין יו"ט מכין ליו"ט כיון
דבדאורייתא לא משכחת שני יו"ט סמוכים זה לזה

אבי עזרי הל' יו"ט ו:יא

... ואמנם מה דפסק הרמב"ם שאכתי ביצה שנולדה בראשון מותרת בשני נראה דס"ל להרמב"ם דלא שייך
לאסור משום הכנה דרבה אלא דוקא כמו שבת ויו"ט הסמוך דקודשתייהו הוא בזמן... משא"כ בשני ימים
טובים של גלויות אף שצריך לנהוג גם ביום שני קודש משום מנהג זהו רק לנהוג בכל האיטורים הנוהגים
ביו"ט ובכל המצוות שבה אבל אין בזה קדושת הזמן ונמצא שאין כאן הכנה ליו"ט אלא הוה כמכין לחול ואח"כ
חלה עליו יו"ט.....

הגר"ח:

$$1 + 1 = 3!?$$

'תרתי ודאי דסתרי'

ב'מציאות' = ודאי - ב'דין' = ספק

ר' חיים הלוי הלכות יום טוב פרק ו הלכה יא

שני ימים טובים שחלו להיות בחמישי וערב שבת עושה עירובי תבשילין מיום רביעי שהוא ערב יו"ט, שכח
ולא הניח מניחו בראשון ומתנה וכו', כיוצא בו היו לפניו שתי כלכלות של טבל ביום ראשון אומר וכו', ובהי"ד
שם ז"ל כל הדברים האלו שאמרנו היו בזמן שהיו ב"ד של א"י מקדשין על פי הראיה והיו בני הגליות עושין
שני ימים כדי להסתלק מן הספק וכו' אבל היום שבני א"י סומכין על החשבון ומקדשין עליו אין יו"ט שני
להסתלק מן הספק אלא מנהג בלבד, ולפיכך אני אומר שאין מערב אדם ומתנה בזמן הזה לא עירובי וכו' ואינו
מעשר הטבל על תנאי אלא הכל מערב יו"ט בלבד עכ"ל.

וקשה מהא דאיתא בביצה דף ד' [ע"ב] שני ימים טובים של גליות רב אמר נולדה בזה מותרת בזה ורב אסי
אמר נולדה בזה אסורה בזה, ומפורש שם בגמ' טעמא דרב משום דיו"ט שני משום ספיקא הוא וע"כ הביצה
מותרת דממה נפשך חד מינייהו חול הוא, ועיין ברמב"ם בפ"א מהל' יו"ט שפסק להדיא כרב דנולדה בזה
מותרת בזה, וזה סותר למה שפסק הכא דעתה אין מועיל תנאי משום *דהשתא יו"ט שני לאו משום ספיקא הוא
אלא משום מנהג והויין שני הימים בודאי יו"ט, וא"כ הרי צריך להיות נולדה בזה אסורה בזה כדין נולדה
ביו"ט שאסורה בשבת הסמוכה לה כיון דשני הימים הויין יו"ט ודאי, וכבר הקשה זאת הלח"מ שם.
* והנראה לומר בדעת הרמב"ם, דבאמת אה"נ דעיקר דין שני ימים טובים של גליות לא עשאוהו שניהגו
שניהם כאחת בתורת ודאי, ורק שניהגו שניהם בתורת ספיקא, ואע"ג דעכשיו הרי ידעינן בקביעותא דירחא,

שני ימים טובים של גליות
דוד ישראל ווייס

מ"מ דינם⁸ רק כספיקא, כיון דעיקר התקנה מעיקרא כך היתה ומנהג אבותינו בידינו, אכן הרי כל זה לא שייך אלא על דין יו"ט שני של גליות, עליה הוא דאמרין דינו רק כספיקא⁹, משא"כ יו"ט הראשון, הרי כיון שהשתא ליכא ספיקא וידעינן בודאי דזהו זמנו של יו"ט והוא היו"ט של תורה, א"כ הרי ודאי דהרי הוא יו"ט בתורת ודאי ואין בו שום סרך דין ספיקא כלל, ופשוט. וא"כ הא נמצא דדין יו"ט של גליות עכשיו דינו חלוק, דאם באנו לדונו ליו"ט הראשון בפני עצמו בידינו, בזה פשוט דהרי הוא חשוב ודאי יו"ט, אבל אם באנו לדונו להצטרף עם השני בזה הדר דינא דכל חד ספק מיקרי, וגם הראשון לענין צירופו עם השני הרי הוא רק כספק, ולפ"ז שפיר חלוק דין התנאה מדין נולדה בזה מותרת בזה, דבדין נולד האיסור נעשה רק משני הימים ביחד¹⁰.

⁸ I.e. the unit "שני ימים טובים של גליות"

⁹ Not to say that יו"ט 1st day of is a true ספק במצאיות nowadays there is NO ספק במצאיות שני יו"ט is [to be kept] as the גר"ח ודאי the 2nd day today is also ודאי כיון דעיקר התקנה מעיקרא כך היתה ומנהג אבותינו בידינו - 'דין ספק' - but has a דבר דהשתא מיהא ליתא ספיקא ורק and דכל שדינו הוא בתורת ודאי שינהגו ביה משום ספיקא and דין שינהגו במנהג ספק.

¹⁰ The ה"ה 'fits best' with the view that involves an 'איסור' to use שבת or יו"ט as a preparation day for another קודש. This of course is a מחלוקת ראשנים: Is it an איסור to use a יום קודש as a 'preparation day' or is it a 'חיוב' to prepare from חול for the meals of a יום קודש. See:

תלמוד בבלי מסכת ביצה דף ב עמוד ב

דאמר רבה: מאי דכתיב [שמות טז] והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו - חול מכין לשבת, וחול מכין ליום טוב, ואין יום טוב מכין לשבת, ואין שבת מכינה ליום טוב

רש"י מסכת ביצה דף ב עמוד ב

והכינו - .... ואחשבה רחמנא לסעודת שבת שיזמינה מבעוד יום, ובחול

I.e. it is a דין in the day to give החיבות to שמכינים לו

ואין יום טוב מכין לשבת - ויום טוב נמי קרוי שבת, ובעיא סעודתו הזמנה, והזמנתה בחול.....

תוספות of ק"ו cannot learn the רש"י:

תוספות מסכת ביצה דף ב עמוד ב

והיה ביום הששי וגו' - פרש"י וע"כ בא לאשמועינן דאפילו הכנה בידי שמים ביצה אסורה דאי משום הכנה בידי אדם כלומר שיאפו ויבשלו מבעוד יום הא בהדיא כתיב את אשר תאפו אלא הזמנה בפה קאמר ואין יו"ט מכין לשבת כו' [end of quote from Rashi אין שבת מכין ליו"ט מכ"ש דכיון דאין יו"ט מכין לשבת כ"ש דאין שבת מכין ליו"ט.....

The 'ק"ו' only works if the focus of the דין of הכנה דרבה is on the day serving as the 'preparation day' and the זלוזל of that day.

א רש"י lays it out nicely:

חידושי הרשב"א מסכת ביצה דף ב עמוד ב

ואין שבת מכינה ליו"ט. פ"י מק"ו די"ט. וכתב רש"י ז"ל אחשבה רחמנא לסעודת שבת שיזמינה מבע"י ובחול דאין יו"ט מכין לשבת ויו"ט נמי קרוי שבת ובעיא סעודתו הזמנה והזמנתו בחול אבל סעודת חול לא חשיבא ולא בעיא הזמנה, ותמיה אני על לשון זה דסעודת שבת בעיא הזמנה מבע"י ובחול א"כ אף שבת אינה מכינה לעצמה (ולא) [והלא] שבת ויו"ט גרידא מדינא ביצה שריא, ובי"ט שאחר השבת אי לאו דמאתמול גמרה לה אף היא שריא, ובערובין אמר' תחלת היום קונה עירוב שבת מכינה לעצמה, אלא ה"פ סעודת יו"ט ושבת חשיבא למהוי להו הזמנה והלכך כל שתהא להו הזמנה אינו בדין שיזמין שבת ליו"ט ולא יו"ט לשבת אבל הם מכינים לעצמן, וחול נמי לא חשיב ולא שייך ביה הזמנה והלכך ביצה שנולדה ביום שלאחר השבת או לאחר יו"ט שריא דלא שייכא הזמנה לסעודת חול

A case could be made that the רמב"ם holds that [also] focuses on the זלוזל of the 'preparation day'

רמב"ם הלכות יום טוב פרק א הלכה יט

חול מכין לשבת וחול מכין ליום טוב אבל אין יום טוב מכין לשבת ולא שבת מכינה ליום טוב, לפיכך ביצה שנולדה ביום טוב אחר השבת אסורה, ואע"פ שהתרנגולת עומדת לאכילה, הואיל ומאמש נגמרה הביצה נמצא שבת מכין אותה ליום טוב.....

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת ביצה פרק א:

.... וטעם בית הלל שאסרוה משום הכנה, שזה שאמר ה' והיה ביום הששי והכינו אומרים בית הלל חול מכין לשבת וחול מכין ליום טוב ואין יום טוב מכין לשבת ואין שבת מכינה ליום טוב. ואצלינו עוד שהביצה נולדת היום כבר נגמרה התהוותה מאתמול, לפיכך אם חל יום טוב אחר שבת ונולדה ביום טוב אסורה מפני שהשבת הכינה אותה... וסוג זה של הכנה שהיא הכנה טבעית נאסר גורה מדרבנן, ובו נחלקו בית שמאי והתירוהו, אבל להכין על ידי מלאכה מיום טוב לשבת הרי זה אסור לדברי הכל....

תוספות מסכת ביצה דף ב עמוד ב

והיה ביום הששי וגו' - .... אך תימה הואיל והכנה דאורייתא היאך אופין ומבשלין מ"ט לשבת וכ"ת ע"י ערובי תבשילין וכי אתי תקנתא דרבנן וליעקר הכנה דאורייתא ונראה ליישב דרבה גופיה אזיל לטעמיה דאית ליה הואיל ואי מקלעי אורחין חזי ליה השתא

שני ימים טובים של גליות
דוד ישראל ווייס

דהלא כן הוא עיקר איסורא דנולד, מה דנולד ביו"ט אסור ביו"ט, ומכח שניהם יחד דוקא הוא דקאתי איסורא¹¹, וכשאנו באין לדון לאסור מה שנולד ביום הראשון ליום השני, רק מכח דין יו"ט של שניהם כאחת הוא שאנו באין לאסרו, וצריכין אנו לצרפינהו לשני הימים ביחד למיחשבינהו תרווייהו יחד ודאי יו"ט¹² לאשוויי איסורא דנולד מזה לזה, וע"כ כיון דבזה כל חד כספיקא חשוב ע"כ נולדה בזה מותרת בזה, משא"כ לענין התנאה, אע"ג דאם חד מינייהו חול הוא א"כ ממה נפשך מותר לאפות ולבשל מיום השני לשבת, או משום העירובי תבשילין, או משום דהרי השני חול הוא, וכן ממה נפשך יוכל להרים תרומה מן הטבל, אבל הרי באמת שני דינים נפרדים הם¹³, וכל חד דיינינן ליה בפני עצמו על כל יום בפני עצמו, ואין כאן דין הנעשה משני הימים ביחד¹⁴, ורק דכך איתרמי מילתא שתלוין שניהם זה בזה¹⁵, אבל מכיון דבעיקר דינם הויין שני דינים נפרדים שחל על כל יום בפני עצמו, ע"כ שוב הדר דינא דהראשון הוא ודאי יו"ט ואין בו לא עירוב ולא קריאת שם של תרומה בשום גוונא, ולא מהני על זה התנאה כיון דהראשון אינו מצטרף ממילא דהיו"ט שני הוא בדין תקנתו דהוא יו"ט לכל דבר.

והנה כל זה לא יתכן, אלא אם נימא דגם דעת הרמב"ם דגם עתה יו"ט שני הוא רק משום ספיקא, והא דלא מהניא התנאה הוא רק משום דין ודאי של יו"ט הראשון, אבל הרי י"ל דדעת הרמב"ם היא דגם משום יו"ט שני בעצמו ג"כ לא מהניא התנאה, ואע"ג דתקנתו הוא משום ספיקא, וכדקאמר הגמ' דמנהג אבותינו בידינו ומשום גזירה שמא יחזור הדבר לקלקולו דכל זה הוא משום ספיקא, אבל מ"מ כיון דהשתא מיהא ליתא ספיקא ורק דין שינהגו במנהג ספק, א"כ ממילא דלית ביה התנאה דליתא על מה דליחול ההתנאה כלל¹⁶, וכל חלות התנאה הוא רק על מקום שיש ספק באמת, וגם דכל שדינו הוא בתורת ודאי שינהגו ביה משום ספיקא ממילא דהוי כודאי דלא שייכא ביה התנאה, ולפ"ז גם משום דין יו"ט שני בעצמו לא מהניא התנאה לדעת הרמב"ם, ולא צריכין כלל לדין ודאי של ראשון, וא"כ אכת"י צ"ע קצת דאמאי נולדה בראשון מותרת בשני, כיון דגם השני ודאי דהוא יו"ט שני של ספיקא דאסור ביה הכנה¹⁷.....

ה"ראב"ד = גר"ח"?

ר' חיים הלוי הלכות יום טוב פרק ו הלכה יא

...אכן עיין בראב"ד שם שכתב וז"ל לא ראינו הגאונים הראשונים שחלקו בדבר זה וכו' ואם יאמר בשני אם אתמול קדש והיום חול אין בדברי של אתמול כלום והיום תהיה זו תרומה על זו כל שכן שייכול לומר מאתמול, ובמגיד משנה עוד שם שהמעשה אינו נגמר אלא בשני ודיבורו בראשון לא יעשה כלום עכ"ל הראב"ד, הרי

נמי חזי ליה ואפילו לדין נוחא דכל דבר אפוי ומבושל לא שייך ביה הכנה שאינו מחוסר רק תקון בעלמא דמעיקרא הוה חזי ליה רק גבי ביצה שהוא דבר חדש שלא היתה בעולם ולא היתה ראויה כלל מעיקרא (ולאפות ולבשל תקוני מלתא בעלמא) תימה דכאן משמע שהמן לא היה יורד בי"ט כדפי' רש"י הששי הראוי להכנה וזהו בחול והאמר ויברך ויקדש ברכו במן וקדשו במן שבשבת לא היה יורד מן אבל בי"ט היה יורד וי"ל דמדדשים חלוקין כדאיתא במדרש (מכילתא פ' בשלח) שבת לא יהיה (שמות טז) לרבות יום הכפורים לא יהיה בו לרבות יו"ט שלא היה יורד בהן מן ועי"ל דאפי' היה יורד בי"ט מ"מ בי"ט שחל להיות בע"ש לא היה יורד מדכתיב קרא בו ביום הששי ולא כתיב ששי משמע הששי המיוחד שהוא ראוי להכנה ולא בששי שהוא יו"ט.

¹¹ I.e. the איסור to use a קדוש as a 'preparation day' only occurs with the actual use on the subsequent day!

¹² One violates הכנה דרבה ONLY if both days are Yom tov- And we cannot deem BOTH to be THE יו"ט ודאי!

¹³ But we don't need to view BOTH as יו"ט!

¹⁴ We are declaring

¹⁵ יו"ט But not that עקרונות the 2 day must relate to each other as יו"ט

¹⁶ I.e. both days are במציאות – so the התנאה loses its meaning.

¹⁷ יו"ט ודאי = day 1 – תרתי דסתרי – we don't need to invoke 1 + 1 + 3 in this case since we don't have a דסתרי and day 2 = a separate מדרבנן i.e. יו"ט ודאי 1 + 1 = 2. Of course this then parallels the case of "שבת ויום טוב הסמוכין".

שני ימים טובים של גליות
דוד ישראל ווייס

דמבואר מתוך דברי הראב"ד דמפרש דעת הרמב"ם דהא דלא מהניא התנאה הוא משום דין יו"ט הראשון¹⁸, ומיושב היטב דברינו כמו שכתבנו.

הגר"ח מסיים

ר' חיים הלוי הלכות יום טוב פרק ו הלכה יא

.....אכן נראה דדברינו בדעת הרמב"ם מתישבים בכל גווני¹⁹, ומשום דנראה דאע"ג דהא דמנהג אבותינו בדינו אינו מועיל לאשוויי ספיקא, ואמרינן דדין נהיגתו כדמעיקרא בתורת ספק יש בו גם צד דין ודאי, אבל אכתי מ"מ אזלינן בתר עיקר תקנתו דהא מיהא דלא חלה דין יו"ט על שניהם ביחד²⁰, וכל אחד נידון בדין יו"ט ודאי בפני עצמו, ואמרינן על כל אחד בשעתו שהוא היו"ט, אבל לא שיהיו שני ימים של יו"ט, ולפ"ז שפיר חלוק דין התנאה מדין הכנה כמו שכתבנו דבהכנה דאיסורו הוא משני הימים ביחד דמה שנולדה ביו"ט אסור ביו"ט ובשבת שלאחריו ע"כ לא שייך זאת בשני יו"ט של גליות דאין בהם דין יו"ט על שניהם ביחד, משא"כ בדין התנאה דדיינינן על כל יום בפני עצמו בזה הוא דפסק הרמב"ם דלא שייך התנאה כיון דידעינן בקביעותא דירחא ולית דין ספק בהיו"ט של גליות וכמו שנתבאר.

הרחבת יסודו של הגר"ח: כו"ע " למדני בריסק" - עיון מחדש בדברי הראב"ד: הראב"ד הבין את הרמב"ם כפי הסבר הגר"ח אלא שלדעתו בדין ההתנאה אפשר ש"נעשה משני הימים ביחד" ע"י ניסוחו של התנאי

השגת הראב"ד - ולפיכך אני אומר שאין מערב אדם ומתנה בזמן הזה. א"א אע"פ שיש בדבריו כעין טעם²¹ לא ראינו הגאונים הראשונים שחלקו בדבר זה וכל שכן הוא שהרי השני עתה חול גמור הוא שהרי אדר ואייר ואלול חסרים הם ואינן אלא יום אחד ראשי חודשים הסמוכין להם ואם יאמר בשני אם אתמול קדש והיום חול אין בדברי של אתמול כלום והיום תהיה זו תרומה על זו כל שכן שיכול לומר מאתמול שהמעשה אינו נגמר אלא בשני ודבורו בראשון לא יעשה כלום²².

הגדרת ה"מחלוקת"

לפי הרמב"ם בעיני "צירוף" שני הימים במהות הדין²³
לפי הראב"ד הגברא יכול להחיל "צירוף"²⁴

¹⁸ I.e. if 'isolate' the first day then it is a ודאי מדארייתא and no taking of תרומה setting an עירוב can occur that day. The גר"ח understands the ראב"ד to be utilizing the גר"ח's - 'each day in isolation' vs 'the צירוף of both days' approach!

¹⁹ דין ספק with ודאי as יו"ט שני and ודאי as יו"ט ראשון BOTH the analysis of כנראה =

²⁰ this principle stand and 1 = 1 = 3. Such a view of 'רתתי ודאי דסתרי' is similar to Bohr's 'theory of complimentarity' as applied, for example, to light. A physicist views light as BOTH a wave and a particle SIMULTANEOUSLY, despite the fact that this 'wave-particle duality' implies rationally contradictory properties as truly existing in the same object! The multivalency can be "separated" or at least made manifest under appropriate experimental conditions

²¹ I.e. the ראב"ד 'sees' the הרמב"ם's point - we want to go one step further and say that the ראב"ד basically accepts it as well!

²² See:

מגיד משנה הלכות יום טוב פרק ו הלכה יד

כל הדברים וכו'... ובהשגות כתוב א"א אע"פ שיש בדבריו כעין טעם וכו' והיום תהיה זו תרומה על זו כ"ש שיכול לומר שהמעשה אינו נגמר אלא בשני ודבורו בראשון לא יעשה כלום עכ"ל.

I.e. the nusach of the תנאי that the ראב"ד is postulating is not the standard - - BUT one that links both days i.e. whether the first or second day is חול or קודש the חלות of the עירוב or תרומה will occur ONLY ON the second day.

²³ I.e. 'objective צירוף'

²⁴ I.e. 'subjective צירוף'

שני ימים טובים של גליות
דוד ישראל ווייס

מקורות לשיטת הגר"ח: ודאי + ודאי דהיינו 'תרתיו ודאי דסתריו' = "ספק" כ"בריה בפני עצמה"²⁵

'תרתיו ודאי דסתריו' בסוטה
ספק כוודאי
for the 'innocent' woman עשיית שלום בין איש לאשתו
vs.
of the 'guilty' woman ענישה שבועה

A: Reconciliation [עשיית שלום] process

1. centered – שבועה
2. statement of innocence 'א' אישה
3. כאילו מוציא שבועה מפיה as עניית אמן
4. נאמנות
5. Requires לשעבר שבועה
6. מתיר as שבועה
7. Key element of this aspect of the שבועה :
(יט) וְהִשְׁבִּיעַ אֶתְּהוּן וְאָמַר אֶל הָאִשָּׁה אִם לֹא שָׁכַב אִישׁ אֶתְךָ וְאִם לֹא שָׁטִית טְמֵאָה תַּחַת אִישׁךָ הֲנִקִּי מִמִּי הַמְרִים הַמְאַרְרִים הָאֵלֶּה:

Stress on innocence

אם ל'א' שָׁכַב אִישׁ אֶתְךָ וְאִם לֹא שָׁטִית

Then:

(כ) נֹאֵת כִּי שָׁטִית תַּחַת אִישׁךָ וְכִי נִטְמֵאת וַיִּתֵּן אִישׁ בְּךָ אֵת שְׁכָבְתוֹ מִבְּלַעַדִּי אִישׁךָ:

The as an איום (enhancing the שבועה) *i.e.

in the השקיה as well שתי דינים *i.e.

*i.e. in the השקיה as well שתי דינים

B: Punitive [ענישה] process

1. centered – השקיה
2. proclamation of sentence - קללת הכהן
3. מפי מושבעת הכהן – קבלת דברים as עניית אמן
4. (via 'ה' שם) מים 'izes-סגולה' 'ה'
5. Any legitimate – even שבועה
6. as the primary punitive vehicle שתיית המים
7. Key element of this aspect of the שבועה :
(כא) וְהִשְׁבִּיעַ הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה בְּשִׁבְעַת הָאֵלֶּה וְאָמַר הַכֹּהֵן לְאִשָּׁה יִתֵּן יְקָוָה אוֹתְךָ לְאֵלֶּה וְלִשְׁבָעָה בְּתוֹךְ עַמְּךָ בְּתַת יְקָוָה אֵת יְרַכֵּךְ נִפְלֵת נֹאֵת בְּטַגְגָּךְ צָבָה:

The as an aspect of the שבועה אלה

בין השמשות כ"בריה" בפני עצמו

תלמוד בבלי מסכת שבת דף לד עמוד א

מה נפשך, אי בין השמשות יממא הוא - בתרא ליקני, קמא לא ליקני! ואי בין השמשות ליליא הוא, קמא ליקני, בתרא לא ליקני! - בין השמשות ספקא הוא, וספקא דרבנן לקולא.

²⁵ = 'indeterminacy'

גליוני הש"ס שבת לד:א

ש"ס תודיה שניהם כי וקשה לרשבי"א כו' כיצ' בס' חידושי גור ארי" כי וז"ל ויראה דביה"ש היו כמו חוקה כיון שאין ביה"ש יום גמור בזריחות השמש ועב"פ לאו יום גמור הוא נחשב ולפיכך נחשב זה כמו חוקה ולא אמרי' דספיקא לחומרא רק בשאר ספיקי דעלמא לא בספק ביה"ש דספק דביה"ש אינו שהוא דבר שאפשר לדעת אם הוא יום או לילה ואין את יודעים שזה דוחק גדול לומר שכל התנאים והאמוראים דפליגי דביה"ש לא היו יודעים דבר שאפשר לדעת וע"כ דביה"ש באמת אי"ל לעמוד עליו אם הוא יום או לילה כו' וגי' דלמרעיה גמי' ה"ל מספקא לי' דביה"ש אם הוא יום או לילה וע"כ אמרי' כי סדיר לקולא כו' תדע דלפי הנראה אף בעירובי חלירות אין מתירין ספק לכתחלה וכאן אמרי' דספק חשיבה מערבין אפי' לכתחלה אלא שאינו דומה ספק ביה"ש לשאר ספיקות שכי' כי כוונתו דכיון דהוא דבר שלא ניתן לעמוד עליו כלל לכן זה מורה היות זו כי העניינים באמת ענין היום וענין הלילה ולכן לגבי דרבנן מקלינן בספיקו כיון שאין זה ספק של טעות לגמרי כשאר ספיקות דאם הוא כך אינו כך ואחד מב' הגדדים טעות בהכרח רק דביה"ש אם מתקלין מפאת ספק יום הרי יש בו באמת ענין יום כיון שהוא זמן שלא ניתן בסבב לעמוד עליו שאינו יום וכן להיפוך כאשר מקלין מפאת ספק לילה וכמוכח וכן ממה שאין בזמן ההוא זריחות השמש כביום גמור וגם לא נסתלק השמש לגמרי כמו בלילה מוכח היות לו כי העניינים שכבר הוחלל בו ענין לילה ועדיין בו ענין יום כן כי כוונתו ואולם עכ"ז מה שדימה אותו לחוקה וכי' דספק ביה"ש הוא כמו חוקה עדיין ל"ע להבין ושוב ראיתי לו ז"ל בספר הגיל בעירובין לי' כי ד"ה ולפרוט עליו ממקום אחר ועוד שם ל"ו אי' ד"ה ומאי שנא ע"ש שכי' בארובה דפלוגתא אי סוף היום קונה עירוב או תחלת היום קונה עירוב איינה פלוגתא בזמן דלמ"ד סוף היום כו' וקשה העירוב יותר קודם מלמ"ד תחלת היום כו' דז"ל דלשניהם קניית העירוב הוא בזמן אחד דביה"ש ורק דביה"ש הא י"ש כי עניינים ענין יום וענין לילה ובזה הוא דפליגי דלמר ביה"ש קונה עירוב מפאת ענין יום שבו דבזה הוא סוף יום העבר ולמר קנייתו הוא מפאת ענין לילה שבו דבזה הוא תחלת יום הבא ע"ש בארובה והנה לי' הכריתא האן בעמוד כי מטילין אותו לחומר שני ימים לי' זה מתפרס ג"כ לא מתורת ספק רק דיש בו באמת ענין כי הימים דיש בו באמת ענין היום וענין הלילה ולכן מטילין אותו לחומר שניהם כפי היות בו כי העניינים באמת ע"י כזה כלים פ"ג מ"א מטילין אותו לחומר

שני ימים טובים של גליות
דוד ישראל ווייס

במונחי הצ"פ: הרכבה מזגית מול הרכבה שכונית

שו"ת צ"פ סימן ר"ט

חזקן דיש שני ז'ה"ש יש
ז'ה"ש טלס הנקודה וזה הוי דבר משותף
לא בגדר הרכבה שטניזת רק מזגיות
ומ"מ יש צו שני הגדרים יום ולילה לא
בגדר ספק רה מליאות .....
דזה הזמן יש עליו גדר שני הזמנים לילה ויום לא מתמת
ספק מליאות ולא מתמת ספק למי שיך
רה שיש עליו גדר שני הגדרים עליו וסמו נבי בריה זכוי וכן באגרוגיטוס

אגרוגיטוס

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף פג עמוד א

..דתניא, רבי יוסי אומר: אגרוגיטוס בריה בפני עצמה הוא, ולא הכריעו בו חכמים אם זכר אם נקבה.

רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ג הלכה ג

הטומטום והאגרוגיטוס אף ע"פ שאין לך מום גדול מהן הרי הן פסולין למזבח מדרך אחרת לפי שהן ספק זכר ספק נקבה הרי הן כמין אחר, ובקרבנות נאמר זכר תמים ונקבה תמימה עד שיהיה זכר ודאי או נקבה ודאית, לפיכך אף העוף שהוא טומטום או אגרוגיטוס פסול למזבח.

רמב"ם הלכות בכורות פרק ב הלכה ה

בכור שהוא אגרוגיטוס אין בו קדושה כלל, והרי הוא כנקבה שאין בו לכהן כלום, ועובדים בו וגוזזים אותו כשאר החולין, נולד טומטום הרי זה ספק בכור ויאכל במומו לבעליו, בין שהטיל מים ממקום זכרות בין שהטיל ממקום נקבות.²⁶

רמב"ם הלכות אישות פרק ב

הלכה כד

מי שיש לו איברי זכרות ואיברי נקבות הוא הנקרא אגרוגיטוס והוא ספק אם זכר אם נקבה, ואין לו סימן שיודע בו אם הוא זכר ודאי או נקבה ודאית לעולם.

הלכה כה

ומי שאין לו לא זכרות ולא נקבות אלא אטום הוא הנקרא טומטום וגם הוא ספק, ואם נקרע הטומטום ונמצא זכר הרי הוא כזכר ודאי ואם נמצא נקבה הרי הוא נקבה, וטומטום ואגרוגיטוס שהיו בן שתיים עשרה שנה ויום אחד הרי הן בחזקת גדולים והם שנדבר בהן בכל מקום. **השגת הראב"ד** - וטומטום ואגרוגיטוס שהיו בן י"ב שנה ויום אחד הרי הן בחזקת גדולים. א"א ולמה בחזקת גדולים אלא יבדקו אם יש להם סימנין אם לא דלענין הבאת סימנין הרי הם ככל אדם.

²⁶ Here the רמב"ם is more specifically between טומטום and אגרוגיטוס – yes both are ספק BUT בגדר ספק = indeterminate = 1 + 1 = 3 – there is no 'lack of tools' to figure out what it is, it is a בריה of אגרוגיטוס = ספק = indeterminate. ספק במציאות is a טומטום. ספק.

שני ימים טובים של גליות
דוד ישראל ווייס